

AMPHIPYRA BERBERA RUNGS. - PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ BIONOMIE DRUHU
(Lep., Noctuidae)

AMPHIPYRA BERBERA RUNGS. - BEITRAG ZUR KENNTNIS BIONOMI DER ART

Ladislav Traxler

22.5.1971 jsem v Ostravě, poblíž obce Dobroslavice, našel na okraji smíšeného lesa na jeřábu /*Sorbus aucuparia* L./ rostoucím v polostínu 1 housenku, o které jsem se podle /2/ domníval, že jde o *Amph. pyramidea* L. Dochoval jsem ji na *Prunus domestica* L. 17.6.1971 se vylíhla z kukly / v lehkém zápředu z listů/ trochu divná ♀.

Housenku jsem si vyfotografoval do své sbírky housenek na barevný diapositiv. O rok později ji však podle kopulačních orgánů determinoval Dr. Ivo Novák jako *A. berbera* Rungs. /4/.

Vzhledem k tomu, že jsem z housenek jiného vzhledu odchoval řadu imag *A. pyramidea*, přijal jsem prac. hypotézu, že se oba druhy liší ve studiu larválním, a to daleko nápadněji než jejich imaga. Od té doby jsem pak na všech svých jarních exkursích pátral, zejména v Čechách a na Moravě, po housenkách *A. berbera*, abych mohl tuto hypotézu potvrdit či vyvrátit, avšak nalézal jsem všude pouze housenky druhu *A. pyramidea*. Stejně se mi vedlo při odchytu samiček na různých lokalitách / k získání chovu/, vždy se jednalo jen o *A. pyramidea*. Až v roce 1986 mi pomohl kolega Jar. Křemenák a upozornil mě, že chytil na UV lampu *Amp. berbera* poblíž Křižanovic /okr. Chrudim/. 3.6.1987 jsem se na lokalitu vypravil a podařilo se mi nalézt 4 housenky *Amp. berbera* v předposledním instaru. 3 ks na jednom stromě *Prunus domestica* L., rostoucím na okraji starého, převážně dubového lesa v polostínu, 1 ks na *Prunus spinosa* L. cca 300 m dále na okraji smíšeného lesa /dub, smrk/ také v polostínu. Nalezl jsem zde též na *Prunus domestica* L. 1 housenku *Amph. pyramidea* L. Ze čtyř housenek *Amph. berbera* Rungs. vylíhl 12.7.1987 1 o /ostatní byly parazitované/. Tímto se podařilo potvrdit svoji pracovní hypotézu.

Pro zjištění spektra živných rostlin jsem housenkám předkládal listy několika různých dřevin: krušina olšová /*Frangula alnus* Mill./, dub /*Quercus robur*/, jilm vaz /*Ulmus laevis* Pall./ a lípu /*Tilia cordata* Mill./, na kterých jsem nejčastěji nacházel housenky *Amph. pyramidea* L..

Housenky z nich žraly pouze lípu /*Tilia cordata* Mill./. Je tedy zřejmé, že spektrum potravních druhů má *Amph. berbera* Rungs. podstatně užší než *A. pyramidea* L. Pozitivně jsem prokázal, že žerou: *Prunus spinosa* L., *P. domestica* L., *Tilia cordata* Mill. a *Sorbus aucuparia* L.

Dále jsem prověřil odlišnost obou druhů v larválním stádiu. V literatuře /např. 1,2,3,6/ je vydávána housenka *A. berbera* Rungs. za *A. pyramidea* L., což se traduje z dob, kdy nebyly oba druhy od sebe odlišeny, až do nejnovější literatury /5/. Nejvýraznější rozlišovací znak je zašpičatělé vyvýšení 11. kroužku, jejíž vrchol je u druhu *A. berbera* Rungs. zřetelně červený /což je prokázáno mým pozorováním alwspón v posledních 2 instarech/, zatímco u *A. pyramidea* L. je modrozelený, někdy se slabším zabarvením do žluta. Zatímco základní barva dospělé housenky *A. pyramidea* L. je výrazně modrozelená, a to po celém těle, má *A. berbera* Rungs. v posledním instaru základní barvu zelenou, a to okolo bílé boční pásky a dole na ventrální části sytě zelenou, na hřbetní části je světlejší až do běla. *A. berbera* Rungs. má v posledním instaru průduchy silně černě lemované, přes které se táhne bílá boční páska, na dorsální straně až hnědozeleně lemovaná. *A. pyramidae* L. má v posl. instaru průduchy bílé, tence černě lemované, přes které se táhne bílá boční páska na dorsální straně smíšená se žlutou.

Při více než 10 letém pátrání po druhu *A. berbera* jsem dospěl k názoru, že na rozdíl od druhu *A. pyramidea*, který je prakticky souvisle rozšířený po celém území Čech a Moravy, je *A. berbera* značně lokální, na lokalitě může však být i hojná. Dle mých nevelkých zkušeností s tímto druhem se domnívám, že ji lze očekávat na okrajích vzrostlých listnatých až smíšených lesů /případně parků/, kde v polostínu rostou její živné rostliny.

Barevná fotodokumentace obou druhů v larválním stádiu je uložena u autora, podobně jako imaga z nich vylíhlá.

L i t e r a t u r a

- /1/ Hofmann F., 1894: Die Gross-Schmetterlinge Europas,
Stuttgart
- /2/ Joukl H.A., 1910: Motýlové a housenky střední Evropy,
Kober Praha
- /3/ Koch M., 1972: Wir Bestimmen Schmetterlinge, III.-eulen,
Neumann Verlag, DDR

- /4/ Novák Ivo, Spitzer K., 1973: Drei Arten aus Familie Noctuidae neu für die Tschechoslowakei, Acta ent. bohemoslovaca, 70: 408-414.
- /5/ Ponec J., 1982: Motýle, Obzor n.p. Bratislava
- /6/ Seitz A., 1914: Die Gross-Schmetterlinge der Erde, I. Abteilung, 3 Band: Die eulenartigen Nachtfalter, Fritz Lehmann Verlag Stuttgart.

Adresa autora /Anschrift des Autors/:

Ing. Ladislav Traxler, Únorová 359, 530 03 Pardubice 3